

RYS BIOGRAFICZNY KS. BPA JÓZEFA SEBASTIANA PELCZARA

IX 1841	— pielgrzymka Marii Pelczarowej, matki przyszłego Józefa, do cudownego obrazu Matki Najśw. w Leżajsku i ofiarowanie nienarodzonego jeszcze dziecka Matce Najśw. ¹ .
17 I 1842	— dzień urodzenia Józefa Sebastiana w Korczyni, syna Wojciecha i Marii z Mięrowiczów.
19 I 1842	— ochrzczony w Korczyni w wigilię św. Sebastiana; otrzymał imię Józef i Sebastian.
1847	— rozpoczęcie nauki w szkole ludowej w Korczyni.
1849	— świadek przemarszu wojsk rosyjskich na Węgry i z Węgier w celu stłumienia rewolucji węgierskiej ² .
1850—1858	— pobyt w szkole głównej, następnie w gimnazjum w Rzeszowie.
1854	— przyjęcie sakramentu bierzmowania z rąk ks. bpa Franciszka Ksawerego Wierzchlejskiego.
1858—1860	— w Seminarium Duchownym w Przemyślu, gdzie kończy VII i VIII klasę.
1860	— złożenie egzaminu dojrzałości ³ .
1860—1864	— rozpoczęcie studiów teologicznych w tymże Seminarium.
29 VIII 1862	— wygłoszenie pierwszego kazania na odpuszcze Najśw. Maryi Panny Pocieszenia w Komborniu ⁴ .
3 VII 1864	— wyświęcony na subdiakona.
10 VII 1864	— wyświęcony na diakona.

¹ „Krótka kronika mojego życia”, s. 2, rkps w AGSK.

² „Mój życiorys”, s. 4, rkps w AGSK.

³ Zob. „Katalogi maturalne przy gimnazjum przemyskim z 1860 r.” (Maturiatättsprotokolle un. 1860).

⁴ „Mój życiorys”, s. 20.

- 17 VII 1864 — przyjęcie święceń kapłańskich z rąk ks. bpa Antoniego Józefa Monastyrskiego⁶.
- 24 VII 1864 — prymicje w rodzinnej parafii Korczynie.
- 18 VIII 1864 — 4 XII 1865 — wikariusz na pierwszej placówce w Samborze.
- 4 XII 1865 — pożegnanie z parafią i wyjazd na studia do Rzymu.
- 19 XII 1865 — przybycie do Rzymu⁶.
- 2 I 1866 — w Collegium Romanum.
- 5 VII 1866 — złożenie licencjatu z teologii.
- 24 III 1866 — otwarcie Kolegium Polskiego i przeniesienie się do tegoż.
- 29 X 1866 — prefekt alumnów w Kolegium Polskim. Obowiązek ten pełnił aż do wyjazdu z Rzymu⁷.
- 6 XI 1866 — rozpoczęcie studiów prawniczych w Liceum Papieskim Św. Apolinarego.
- 24 XI 1866 — złożenie licencjatu z prawa.
- 3 XII 1866 — złożenie egzaminu pisemnego doktorskiego z teologii.
- 10 XII 1866 — złożenie ustnego egzaminu doktorskiego z teologii.
- 31 III 1868 — audiencja pożegnalna u ojca św. Piusa IX.
- 1 IV 1868 — złożenie egzaminu pisemnego doktorskiego z prawa kanonicznego.
- 2 IV 1868 — złożenie egzaminu ustnego doktorskiego z prawa kanonicznego.
- 3 IV 1868 — złożenie *professionem fidei* na doktorat z prawa kanonicznego⁸.
- 12 IV 1868 — w kościele Mater Admirabilis w kaplicy Madonny del Crocefisso składa dwa śluby: aż do śmierci z wyjątkiem choroby i nieuniknionych przeszkód będzie poświęcał rozmyślaniu przynajmniej pół godziny i codziennie będzie odmawiał cząstkę różańca⁹.

⁶ Tamże, s. 23.

⁷ „Krótka kronika mojego życia”, s. 9.

⁸ Tamże, s. 39; ks. Paweł Smolikowski CR, *Roczniki Kolegium Polskiego*. [W:] *Historia Kolegium Polskiego w Rzymie podług źródeł rękopiśmiennych*, Kraków 1896, s. 145.

⁹ „Krótka kronika mego życia”, s. 72.

¹⁰ Tamże, s. 144.

- 13 IV 1868 — wyjazd do Rzymu.
- 24 IV 1868 — powrót do kraju.
- 26 IV 1868 — 13 VII 1868 — kapelan ks. bpa Antoniego Józefa Monastyrskiego.
- 13 VII 1868 — I 1869 — wikary w Wojutyczach.
- I 1869 — X 1869 — po raz drugi wikarym w Samborze.
- X 1869 — prefekt w Seminarium Duchownym w Przemyślu¹⁰.
- IX 1870 — wykładowca teologii pastoralnej w tymże Seminarium.
- wiosna 1872 — pielgrzymka do Ziemi Świętej.
- 1872 — egzaminator prosynodalny.
- 1873 — wykładowca drugiego przedmiotu: prawa kanonicznego.
- 1874 — referent i radca Konsystorza biskupiego.
- 19 III 1877 — nominacja na prof. zwyczajnego historii Kościoła i prawa kanonicznego UJ.
- 12 IV 1877 — przyjazd do Krakowa. Jest to okres początkowej jego kariery naukowej na UJ oraz działalności społecznej, którą w pełni rozwinię w okresie biskupstwa.
- 21 XII 1877 — śmierć ojca, Wojciecha Pelczara.
- 15 VIII 1880 — reorganizacja wydziału teologicznego; zrównanie prawne kanoników uniwersyteckich z kapitulnymi, przywrócenie prawa nadawania stopni doktorskich i powiększenie katedr z czterech na siedem¹¹.
- 20 XI 1880 — kanonik krzeszowski; instytucja kanoniczna 13 XII, instalacja 20 XII 1880¹².
- 1880/81 — prorektor UJ.
- 1881/82 — dziekan wydziału teologicznego.
- 1882/83 — rektor UJ.
- 26 V 1883 — poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę przyszłego Collegium Novum¹³.

¹⁰ Tamże, s. 96; Ks. Tadeusz Głemma, *Ks. Józef Sebastian Pelczar jako profesor historii Kościoła na Uniwersytecie Jagiellońskim*.

[W:] „Roczniki teologiczno-kanoniczne”, Lublin, t. IV: 1959, z. 1, s. 18.

¹¹ „Krótka kronika mojego życia”, s. 97.

¹² Tamże, s. 105.

¹³ Tamże, s. 118.

- 1884/85 — po raz drugi dziekanem wydziału teologicznego.
- 4 I 1889 — śmierć matki, Marii Pelczarowej.
- 17 VII 1889 — jubileusz 25-lecia kapłaństwa obchodzony w Święcicach u ks. Karola Krementowskiego, ówczesnego dziekana jasielskiego i proboszcza Święcic¹⁴.
- 15 XII 1889 — nominacja rządowa na biskupa sufragana przemyskiego.
- 1890/91 — prodziekan wydziału teologicznego.
- 3 V 1891 — założenie w Krakowie Bractwa Najśw. Maryi Panny Królowej Korony Polskiej, w którym sam do roku 1899 pełnił funkcję podstarszego.
- 15 IV 1894 — powołanie do życia Zgromadzenia Sióstr Służebnic Najśw. Serca Jezusowego w Krakowie¹⁵.
- IV 1894 — złożenie profesji tercjarskiej na grobie św. Franciszka w Asyżu¹⁶.
- 1883—1899 — prezes Towarzystwa Oświaty Ludowej w Krakowie¹⁷.
- 2 VII 1894 — pierwsze obłóczyny Sióstr Służebnic Najśw. Serca Jezusowego, dokonane przez ks. Józefa Sebastiana Pelczara¹⁸.
- 2 VII 1895 — pierwsze śluby wieczyste proste w nowozałożonym zgromadzeniu odebrane przez ks. Józefa Sebastiana Pelczara, dyrektora zgromadzenia¹⁹.
- 1895 — radca konsystorski, egzaminator pro-synodalny, prałat domowy Jego Świątobliwości Leona XIII, defenzor małżeństwa.
- 30 I 1899 — instytucja i instalacja na dziekana kapituły przemyskiej.
- 27 II 1899 — prekonizacja Stolicy Apostolskiej na biskupa miłetopolitańskiego i sufragana przemyskiego²⁰.
- 19 III 1899 — konsekracja z rąk ks. bpa Łukasza Soleckiego.

¹⁴ Tamże, s. 130; „Kronika Zgromadzenia Sióstr Służ. NSJ”, rpkw w AGSK.

¹⁵ „Krótka kronika mojego życia”, s. 133.

¹⁶ Tamże, s. 139.

¹⁷ Tamże, s. 136.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże, s. 142.

- 21 V 1899 — założenie Stowarzyszenia Katolickich Robotników „Przyjaźń”.
- 8 IX 1899 — Koronacja cudownego obrazu Matki Bożej w Starejwsi.
- 17 XII 1900 — prekonizacja na ordynariusza przemyskiego.
- 13 I 1901 — intronizacja²¹.
- 19 V 1901 — konsekратор ks. Karola Fischera na sufragana przemyskiego.
- VIII 1901 — poświęcenie diecezji przemyskiej Najśw. Sercu Jezusowemu podczas pielgrzymki do Paray-le-Monial i Lourdes.
- 19—22 VIII 1902 — synod diecezjalny²².
- 1 XI 1902 — poświęcenie nowowbudowanego Małego Seminarium dla chłopców²³.
- 1903 — asystent Tronu Papieskiego wraz z tytułem hrabiego rzymskiego; przez cesarza Franciszka Józefa I odznaczony orderem Żelaznej Korony II klasy²⁴.
- 23 X 1903 — założenie w diecezji Stowarzyszenia Opieki nad Terminatorami.
- 8 IX 1904 — koronacja cudownego obrazu Najśw. Maryi Panny w Dzikowie.
- 13 XI 1904 — konsekracja odrestaurowanego kościoła pojezuickiego Najśw. Serca Jezusowego²⁵.
- 1904 — urządzenie biblioteki diecezjalnej w domu przyległym do kościoła Najśw. Serca Jezusowego.
- 29 I 1906 — powołanie do życia w diecezji Związku katolicko-społecznego²⁶.
- 1907 — tajny radca cesarski.
- 24—27 VIII 1908 — II synod diecezjalny w Przemyślu.
- 8 IX 1909 — koronacja cudownego obrazu Najśw. Maryi Panny Niepokalanej w Tuliłowach.

²¹ KDP, R. 1: 1901, z. 1.

²² Tamże, R. 3: 1903, z. 1.

²³ Tamże.

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże, R. 4: 1904, z. 1.

²⁶ Tamże, R. 6: 1906, z. 11.

- 17 XII 1909 — przejście Zgromadzenia Sióstr Służebnic Najśw. Serca Jezusowego na prawo papieskie²⁷.
- 17 X 1910 — założenie w diecezji Bractwa Najśw. Maryi Panny Królowej Korony Polskiej, które połączone zostało z Związkiem Katolicko-Społecznym²⁸.
- 13 XI 1910 — poświęcenie w Rzymie Hospicjum Polskiego²⁹.
- 26—28 VIII 1911 — Kongres Mariański w Przemyślu³⁰.
- 1913 — zakończenie rozpoczętej w 1901 roku restauracji katedry przemyskiej³¹.
- 6—9 VII 1914 — III synod diecezjalny w Chyrowie³².
- 17 VII 1914 — jubileusz 50-lecia kapłaństwa.
- 24 IX 1914—2 VI 1915 — poza granicami diecezji.
- 21 X 1914 — oblężenie Przemyśla.
- 15 VIII 1914 — powołanie do życia Komitetu Biskupiego w celu niesienia pomocy ran- nym, opuszczonym sierotom, kalekom i ofiarom wojny. Komitet ten 9 VI 1915 r. przyjął nazwę Delegacji Diecezjalnej Krakowskiego Księzęco-Biskupiego Komitetu Ratunkowego dla ludności dotkniętej klęską wojny; od- tąd był jedną z filii tegoż Komitetu³³.
- 12 VI 1915 — powrót do Przemyśla.
- 1916 — powołanie do życia Związku Mszal- nego, którego fundusze przeznaczone były na odbudowę zniszczonych, względnie budowę nowych kościołów.
- 17 II 1918 — mowa na Wiecu Narodowym: „Wobec nowego zamachu na Polskę”³⁴.
- 2 III 1918 — mowa na posiedzeniu Izby Panów w Austrii: protest przeciw oderwaniu od Polski Podlasia i Chełmszczyzny³⁵.

²⁷ Zob. Dekret Pochwalny w AGSK.

²⁸ KDP, R. 10: 1910, z. 7 i 8.

²⁹ Tamże, z. 5.

³⁰ Tamże, R. 11: 1911, z. 4.

³¹ Tamże, R. 13: 1913, z. 10 i 11.

³² Tamże, R. 14: 1914, z. 7 i 8.

³³ Tamże, R. 15: 1915, z. 8—10.

³⁴ „Czas”, R. 18: 1918, nr 103.

³⁵ „Przegląd Powszechny”, R. 35: 1918, s. 1—6.

- 14 IV 1918 — Memorandum do rządu Austro-Węgier przeciw Traktatowi Brzeskiemu³⁶.
- 15 VIII 1919 — koronacja cudownego obrazu Matki Boskiej w Borku Starym pod Tyczy- nem³⁷.
- 28 X 1919 — konsekратор nuncjusza apostolskiego Achillesa Rattiego w Warszawie na biskupa³⁸.
- 2 VII 1921 — koronacja cudownego obrazu Najśw. Maryi Panny w Rudkach.
- 1922 — powołanie w diecezji do życia Zwią- zku Kapłanów Misjonarzy³⁹.
- 1922 — utworzenie w każdej parafii Rad Do- broczynnych⁴⁰.
- 12 X 1922 — zatwierdzenie Konstytucji męskiego Zgromadzenia Św. Michała Archaniola przez ordynariusza przemyskiego ks. bpa Józefa Sebastiana Pelczara⁴¹.
- 30 I 1923 — ostateczne zatwierdzenie przez Stolicę Apostolską Konstytucji Zgromadzenia Sióstr Służebnic Najśw. Serca Jezuso- wego⁴².
- 11 XI 1923 — odznaczony orderem komandorskim z gwiazdą Polonia Restituta⁴³.
- 19 III 1924 — jubileusz 25-lecia sakry biskupiej⁴⁴.
- 28 III 1924 — zgon ks. bpa Józefa Sebastiana Pel- czara. Zmarł na zapalenie płuc.
- 1 IV 1924 — pogrzeb ks. bpa Józefa Sebastiana Pel- czara przy współudziale ks. prymasa kard. A. Kakowskiego, 4 arcybisku- pów, 9 biskupów, przedstawicieli bi- skupów i kapituł, delegacji uniwersy- teckich z całej Polski, przedstawicieli zakonów męskich i żeńskich, ducho- wieństwa, przedstawicieli władz pań-

³⁶ Zob. list ks. bpa J. S. Pelczara do ks. arcbpa Józefa Bilczewskiego z 14 kwietnia 1918 wraz z Memorandum; AMK.

³⁷ KDP, R. 19: 1919, z. 3—4.

³⁸ Zob. autobiografia „Mój życiorys”, s. 208.

³⁹ KDP, R. 22: 1922, z. 1—2.

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Zob. Dekret zatwierdzający Konstytucję tegoż zgromadzenia; ADP, nr 180 ord.

⁴² Zob. Konstytucje Zgromadzenia Sióstr Służebnic Najśw. Serca Je- zusowego, s. 14.

⁴³ Autobiografia „Mój życiorys”, s. 223; AGSK.

⁴⁴ KDP, R. 24: 1924, z. 1—2.

stwowych: rządu, sejmu, wojska, policji, szkolnictwa, reprezentantów różnych urzędów, instytucji, stowarzyszeń i niezliczonej ilości ludności⁴⁵.

Zwłoki ks. bpa Józefa Sebastiana Pelczara zgodnie z życzeniem zmarłego spoczęły w odrestaurowanym przez niego kościele pojezuickim Najśw. Serca Jezusowego w podziemiach kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej. Na bocznej ścianie nad grobem umieszczono tablicę z napisem:

D. O. M.

JOSEPHUS SEBASTIANUS PELCZAR
 EPISCOPUS PREMISILENSIS LATINORUM
 ANTECTUS PROFESSOR ET RECTOR UNIVERSITATIS
 JAGIELLONICAE
 PASTOR SECUNDUM SS. COR. JESU
 CULTUS SS. SACRAMENTI ET B. V. MARIAE INDEFESSUS
 PROMOTOR
 PAUPERUM PATER
 CONGREGATIONIS SERVULARUM SS. CORDIS JESU FUNDATOR
 SYNODUS TRES CELEBRAVIT
 PUERORUM SEMINARIUM EREXIT
 ECCLESIAM CATHEDRALEM SPLENDEDE EXORNAVIT
 MULTOS EGREGIOSQUE LIBROS SCRIPSIT
 NATUS IN KORCZYNA A. 1842, ORD. 1864, CON. 1899, PRAEC. 1900.
 OBORMIVIT IN DOMINO 28 MARTII 1924.
 IN HOC ECCLESIAE SUIS CONAMINIBUS CULTUI DIVINO
 RESTITUTA SUB HOC SACELLO B. V. MARIAE REQUIESCIT
 IN PACE.

28 VI 1954

19 XII 1957

— rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego,
 — zakończenie procesu informacyjnego
 na stopniu diecezjalnym.

OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW

ADP	— Archiwum Diecezjalne w Przemyślu
AGSK	— Archiwum Generalne Służ. Najśw. Serca Jezusowego w Krakowie
APKr	— Archiwum Akt Dawnych m Krakowa i Województwa Krakowskiego
AMK	— Archiwum Metropolitalne w Krakowie
APW	— Archiwum Prymasa Polski w Warszawie
AUJ	— Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego
AWK	— Archiwum Sióstr Wizytek w Krakowie
Bibl. Jag.	— Biblioteka Jagiellońska
Ch. S. J.	— Chwała Sercu Jezusowemu
JMJ	— Jezus, Maryja, Józef
KDP	— „Kronika Diecezji Przemyskiej”
K.p.	— Kartka pocztowa
LJX	— Laudetur Jesus Christus
PAN	— Polska Akademia Nauk w Krakowie
Służ. NSJ.	— Służebnica Najśw. Serca Jezusowego; skrót — sercanka.

⁴⁵ Tamże.